

Cím

Nevelésszociológia – A fejlődés pszichológiája és szociológiája 1.

Tantermi ☐Stúdió, műterem vagy műhely ☐Külső helyszín ☐Online ☐

Kódok

M-TK-106-1

Hirdető

MOME Jövőtanulmányok Iskolája

Alapadatok

Kurzus típusa	Kredit	Kontaktóra	Otthoni munkaóra	Tantárgy típusa	Félév	Melyik tantárgy része?
Gyakorlat	2	24		előadás és kollaboratív tananyagfeldolgozás	1	A fejlődés pszichológiája és szociológiája

Ajánlás

Rövid leírás

A tantárgy célja, hogy megismertesse a hallgatókat a nevelés társadalmi-gazdasági összefüggéseivel. A hallgató a kurzus során megismeri a következőket: Az iskola, mint szervezet, az iskolarendszer és az oktatás társadalmi meghatározottsága. A kultúra-érzékeny iskola jellemzői; pluralizmus és szakmai autonómia. Az iskola feladatai és lehetőségei az esélyegyenlőtlenség csökkentésében és a társadalmi kohézió fejlesztésében. A hallgató képessé válik az iskola világának társadalmi-gazdasági-politikai térben elhelyezkedése értelmezésére. Nyitott lesz a pedagógiai kérdések társadalmi-gazdasági összefüggéseinek feltárására. A pedagógiai szituációkat ezek alapján társadalmi kontextusba ágyazva felelősen és autonóm módon kezeli.

Oktatók

Oktató neve	Oktató elérhetősége	BIO	Fogadóóra
dr Bényei Judit	benyeij@mome.hu	https://mome.hu/hu/emberek/benyei-judit	előzetes egyeztetés alapján, szerda 14 órától

Félév menete

A kurzus menete	Órarendi időpontok
Hetente ismétlődő kurzus alkalmak	szerda 10.00-11.20

Alk.	Dátum	Heti tartalom
1		A nevelésszociológia helye a tudományok rendszerében. A nevelésszociológia, mint szakszociológia, neveléstudományi diszciplína.
2		Iskolázás és társadalmi igények. Oktatási expanzió.
3		Formális, non-formális és informális nevelés.
4		Az oktatás-nevelés társadalmi környezete. Társadalomszerkezet és mobilitás. Gazdasági tőke, kulturális tőke, társadalmi tőke – és az oktatás.
5		A nevelés, mint bevezetés a társadalomba. A szocializáció alapfogalmai és mechanizmusai.
6		A családi nevelés és az iskolázás. A nevelés társadalmi tényezői. Család - érték - életmód. A család funkciói. A családi szocializáció és oktathatóság.

7		Az iskolai kudarc és az életesélyek kapcsolódása; a hátrányos helyzet problematikája.
8		Szelektív és komprehenzív modellek.
9		Az iskolai eredményesség kérdései és annak empirikus vizsgálata.
10		Csoport és szervezet. Az iskola, mint társadalmi szervezet. A szervezetek történeti formái. A szervezet-elmélet és szervezatkutatás irányai az oktatásügyben.
11		Tanári feladatok, szerepek. A pedagógusszerep szociológiai jellemzői.
12		Az élethosszig tanulás társadalmi következményei és az oktatásrendszer átalakulása.
13		IKT az oktatásban
14		Médiatudatosság
15		A jövő iskolája.

Követelmények és értékelés	Követelmény, beadandó munka	Értékelés szempontjai	Leadási határ-idő, alkalom	Súly az érdemjegyen
	Aktív órai jelenlét	felkészülés, aktív részvétel a közös gondolkodásban	folyamatos	20%
	részvétel órai csoportmunkában,	kooperatív, együttműködő, egymást segítő tanulásban részvétel	folyamatos	10 %
	házi feladatok elkészítése	a kiadott feladatleírásnak megfelelés és a határidő betartása	órai feladat függvényében	10 %
	félévvégi egyéni projekt munka benyújtása és prezentációs vizsga		2026. január 7.	60 %

Kötelező irodalom

dr. Nagy Mária, Keller Magdolna, Mogyorósi Zsolt, Tóth Tibor: A nevelés társadalmi alapjai, <http://www.ektf.hu/hefoppalyazat/nevtars/index.html>

Kozma Tamás 2001. *Bevezetés a nevelésszociológiába.*, Budapest: Nemzeti Tankönyvkiadó.

Meleg Csilla (szerk.) 1996. és 1999. *Iskola és társadalom I.-II.* Szöveggyűjtemény. Pécs JPTE.

Radó Péter 2017. *Az iskola jövője.* Noran Libro

Varga Aranka (szerk.) 2015. *A nevelésszociológia alapjai* <http://mek.oszk.hu/14500/14566/14566.pdf>

Ajánlott irodalom

Andor Mihály – Liskó Ilona 2000. Iskolaválasztás és mobilitás. *Iskolakultúra*, 2000. Pécs.

Bourdieu, Pierre 1978. *A társadalmi egyenlőtlenségek újratermelődése.* Gondolat. Budapest

Forray R. Katalin: Romológia és nevelésszociológia In.: *Tananyagok a pedagógia szakos alapképzéshez* (szerk. Bárdossy- Forray-Kéri): letölthető az internetről: http://nti.btk.pte.hu/dogitamas/BHF_FILES/html/28Keri/html/index2.htm (2009.06.19)

Mészáros, György 2024. „Jók leszünk!”: *hogyan formál társadalmi lényvé az iskola? Összehasonlító kritikai etnográfia mindenkinek* Budapest, ELTE Eötvös Kiadó DOI ISBN: [9789634896869](https://doi.org/10.12798/9789634896869)

Róbert Péter (szerk.)1998. *A társadalmi mobilitás. Hagyományos és új megközelítések.* Új Mandátum Kiadó. Budapest

Somlai Péter 1997. *Szocializáció. A kulturális átörökítés és a társadalmi beilleszkedés folyamata.* Corvina, Budapest, 1997. 21 – 53. p. (Egyetemi Könyvtár)

Szabó Éva 2006. *Szeretettel és szigorral. Az iskolai nevelés problémái a szülők és a tanárok szemszögéből.* Akadémiai Kiadó.

Tanulási	Tudás	Érti a demokratikus társadalmak legfontosabb nevelési céljait és elfogadott pedagógiai értékeit. Érti az emberi környezet és a design társadalmi, történelmi, szociális beágyazottságát. Érti a társadalmi és gazdasági lehetőségek és technikai adottságok szerepét a környezetalakításban és -használatban. Tisztában van a tanári szerep különböző dimenzióival, saját személyes motivációival és a hivatás gyakorlása során felmerülő társadalmi szerepelvárásokkal és fellépő szerepkonfliktusokkal. Érti az iskola, mint szervezet, az oktatás társadalmi-gazdasági összefüggéseit, az iskolarendszer és az oktatás társadalmi meghatározottságának lényegét. Érti az iskola feladatait és lehetőségeit az esélyegyenlőtlenség csökkentésében és a társadalmi kohézió fejlesztésében. Átfogó ismeretei vannak a magyar közoktatás jelenlegi intézményrendszerével, az iskolarendszer fejlődésével, szabályozásának rendjével és működésének jogi kereteivel kapcsolatban. Tisztában van a család és az iskola kapcsolatának jelentőségével. Átfogó ismeretekkel rendelkezik a tanulás hatékonyságát, az iskolai teljesítményeket meghatározó kognitív, affektív és szociális tényezőkről. Tisztában van a sajátos nevelési igény jelentésével.
	Képesség	Elemzési helyzetekben használja az oktatás társadalmi-gazdasági szerepével kapcsolatos tudományos eredményeket. Elemzési helyzetekben értelmezi és interpretálja a hátrányos társadalmi helyzetből, a kisebbségi létből fakadó nehézségek és az iskolai kudarc közötti általános összefüggéseket. A tanítás-tanulás folyamatában az életkori sajátosságoknak megfelelően interpretálja, magyarázza a tudatos környezetalakítás és -felhasználás jelentőségét.
	Attitűd	Pedagógiai gyakorlata során hitelesen közvetíti a demokratikus társadalmak mindenki által elfogadható közös értékeit. Miután érti a sajátos nevelési igény fogalmát, a speciális nevelési szükségletek okait, nyitottan fordul a befogadó pedagógia elvei felé. Tanártársaival szemben nyitott és együttműködő: kiaknázza a tantárgyközi tanítási lehetőségeket, mind a társművészetek, mind a nem jellemzően művészeti tárgyak oktatásában. Felismeri az előítéleten és a sztereotípiákon alapuló gondolkodás megnyilvánulásait, és azokat szakszerűen kezeli az iskolában és azon kívül is. Figyelembe veszi a tanulók egyéni sajátosságait, tiszteletben tartja a tanulók személyiségét, a családok nevelési szokásait és törekvéseit, támaszkodik az ezekben fellelhető értékekre. Érti az intézményes oktatás keretein kívül eső egyéb nevelési-fejlesztési funkciókat betöltő szervezetek, intézmények, közösségek (pl. múzeum), szerepét. Érzékeny a hátrányos társadalmi helyzetből, a szegénységből, az előítéletektől övezett kisebbségi létből fakadó nehézségekre. Ismeri és érti a vizuális nevelés és a környezeti nevelés kapcsolatát. A vizuális nevelés lehetőségein keresztül tudatosan képviseli a fenntarthatóság elvét. Adott fejlesztési célokat figyelembe véve tudatosan törekszik a különböző adottságokkal, képességekkel és előzetes tudással rendelkező tanulók sajátosságainak megfelelő módszerek megválasztására, és alkalmazására. A tanítás-tanulás eredményessége érdekében folyamatosan reflektálja tevékenységét, és törekszik a folyamat újraértelmezésére és továbbfejlesztésére.-

	Különböző pedagógiai helyzetekben törekszik az iskolai szereplőkkel való (pl. kollégákkal, tanulókkal, szülőkkel) konstruktív együttműködésre.
Felelősségvállalás	Saját érdeklődésének megfelelően speciális pedagógiai témák között választ. Saját érdeklődésének megfelelően speciális elméleti témákkal kapcsolatban önálló véleményt alkot. A tanári önreflexió gyakorlását felhasználja a pályán való fejlődés folyamatában, a kiegyensúlyozott munkában.

Felmentés

- ☒ Nem adható felmentés a kurzuson való részvétel és teljesítés alól,
☐ Felmentés adható egyes kompetenciák megszerzése, feladatok teljesítése alól,
☐ Más, tevékenységgel egyes feladatok kiválthatók,
☐ Teljes felmentés adható.

Tantervi
kapcsolatok

Tantárgy	Kapcsolódó kurzusok (párhuzamosságok)	Kurzus érdemjegy aránya a tantárgyban
Befoglaló tantárgy címe: A fejlődés pszichológiája és szociológiája	[Ez a kurzus] Nevelésszociológia A fejlődés pszichológiája és szociológiája 1	50 %
	Másik kurzus címe: A fejlődés pszichológiája és szociológiája 2. - Fejlődéslelektan	50%
	Harmadik kurzus címe	

A kurzus előfeltételei	Szabadon választott esetén sajátos előfeltételek:	Szabadon választhatóként felvehető?
nincs		nem

Egyéb
információ

Három hiányzás lehetséges.